

1.1.1 Sosiaali- ja terveysvaliokunta

VASTUUALUE: SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tehtävänä on yhdessä muiden hallintokuntien kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti, kunnan kokonaistaloudellisuutta ja peruspalveluja painottaen.

Palveluntarjonta on monipuolista sisältäen myös muita kuin perinteisiä sosiaali- ja terveyspalveluja. Käytämme moniammatillista asiantuntijuutta ja innovointia asiakkaalle räätälöityjen palveluiden järjestämisessä.

Hyödynnämme teknologian mahdollisuuksia oikea-aikaisten, joustavien ja asiakkaalle lisäarvoa tuottavien palveluiden järjestämisessä.

Panostamme tietoisesti hyvinvoinnin edistämiseen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin suurempien ongelmien ja syrjäytymisen välttämiseksi. Toteutamme tämän vaikuttamalla yksilöihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

Kuntouttavalla asenteella tuemme asiakkaan toimintakykyä, aktiivisuutta ja kykyä ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2021

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari	
Asiakaskokemuksen mittaaminen on jatkuva. Asiakaskokemuksen mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	Sosiaali- ja terveysosaston asiakaskokemusta mitataan Nikkilän sotetalon kolmessa pisteessä (pohja-, 1. ja 2. kerroksessa), Söderkullan neuvolassa ja suun terveydenhuollossa.	75 % vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.	
	Vuoden 2021 keskiarvo on 91 %. Tavoite toteutui.		

<p>Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.</p> <p>Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalisten välineiden avulla.</p>	<p>Parannamme palveluiden 24/7 tavoitettavuutta.</p> <p>Otetaan käyttöön digitaalinen ruokajätteen seurantajärjestelmä.</p>	<p>Otetaan käyttöön OmaOlon hoidontarpeenarviointi ja siihen liittyvä sähköinen ajanvaraus.</p> <p>Seurantajärjestelmä on otettu käyttöön kaikkien koulujen keittiöissä.</p>	
	<p>OmaOlo-palvelu otettiin käyttöön syksyn aikana. Käyttöönotto aloitettiin 2 oirearviokyselyllä ja neuvolan sekä kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastusten esitietolomakkeilla. Ajanvaraus on hankkeessa siirretty tapahtuvaksi myöhemmin hyvinvointialueella. Tavoite toteutui.</p> <p>Seurantajärjestelmän on otettu käyttöön kaikkien koulujen keittiöissä. Tavoite toteutui.</p>		
<p>Valmistaudutaan mahdollisiin valtakunnallisiin Sote- ja maakunta muutoksiin.</p>	<p>Ollaan aktiivisesti mukana Itä-Uudenmaan sote-maakunnan valmistelussa.</p> <p>Soten työntekijöitä ja esimiehiä osallistui runsaat 20 säännöllisesti kokoontuviin palveluiden kehittämisen työryhmiin sekä Vaten että vaten jaostojen työskentelyyn. Tavoite toteutui.</p>	<p>Sipoolla on edustaja kaikissa Itä-Uudenmaan valmisteluryhmissä.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatorakenne ja johtamisjärjestelmä on läpikäyty ja</p>	

<p>Uudet tehtäväkuvaukset on tehty ja organisaatio on selkeä.</p>		<p>muutostarpeet tunnistettu.</p>	
<p>Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.</p>	<p>Hyödynnetään Sosiaalisen pääoman kyselyä työhyvinvoinnin kehittämisessä.</p>	<p>Sosiaali- ja terveysosasto on valinnut kaksi osastotasoista kehittämiskohdetta.</p>	●
<p>Sipoon kunnan verrannolliset toimintamenot asukasta kohden laskevat joka vuosi.</p>	<p>Sote osallistuu Kuntaliiton Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2021-vertailuun.</p>	<p>Ikävakioidut kustannukset e/asukas pysyvät vertailukuntien edullisimmassa neljänneksessä.</p>	●
<p>Vahvistamme toiminnan kaksikielisyyttä.</p>	<p>Perehdytyksen yhteydessä tarjotaan mahdollisuus osallistua työaikana</p>	<p>Mahdollisuus kielten opetukseen lisätään perehdytysmateriaalin.</p>	

	kotimaisten kielten opetukseen.	
	Kielten opetuksessa tehtiin yhteistyötä mm. Sipoon Opiston kanssa. Kursstin aloitusajankohta oli 6.9.2021. Sosiaali- ja terveysosastolta noin 15 henkilöä osallistui kurssille, joka jatkuu vuoden 2022 puolella. Tavoite toteutui.	

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot	9 638		9 638	14 064	145,9	4 427	9 857	42,7
Toimintamenot	-70 545	-4 500	-75 045	-74 346	99,1	699	-69 925	6,3
Toimintakate	-60 908	-4 500	-65 408	-60 282	92,2	5 125	-60 068	0,4
Suunnitelmapoistot				-1 695,0			-3 697	-54,2

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Myös vuosi 2021 osoittautui sosiaali- ja terveyspalveluissa haastavaksi ja poikkeukselliseksi koronapandemian jatkuessa ja muuttaessa muotoaan. Tulojen ja menojen ennustaminen koronapandemian tuomien hyvin äkillisten muutosten vuoksi osoittautui vaikeaksi.

Osaston toimintamenot alittuivat 0,648 milj. euroa ja tulot ylittyivät 4,426 milj. euroa, toimintakatteen alittuessa 5,074 milj. euroa (92,2 %). Toimintakatteen merkittävään alittumiseen vaikutti kunnan saama korona-avustus.

Koronaepidemian hoito lisäsi ja aiheutti runsaasti ylimääräisiä kustannuksia. Koronatestaukset pelkästään lisäsivät kustannuksia 3,5 milj. euroa, lisäksi mm. henkilöstön lisätarve, rokotusjärjestelyt ja suojarusteiden hankinta aiheuttivat ylimääräisiä kustannuksia.

Kunta haki valtiolta korona-avustuksia yht. 5,145 milj. euroa. Alkuvuoden ja kesän kustannuksista avustuksia saatiin 3,2 milj. euroa ja loppu vuoden osalta haettiin runsaat 1,9 milj. euroa.

Valtuusto myönsi kokouksessaan 13.12. 2021 sosiaali- terveydenhuollon käyttötalouteen 4,5 milj. euron lisämäärärahan. Elokuun tilanteen perusteella tehty ennuste sisälsi oletuksen, että koronapandemian hoito lisää kustannuksia noin 3,5, milj. euroa ja erikoissairaanhoidon hoito ylittyy noin 1-2 milj. euroa, kun huomioidaan, että kunta varasi talousarvioon erikoissairaanhoidon varten 0,7 milj.

euroa vähemmän kuin mitä Hus palvelusuunnitelmassaan kunnalle esitti. Erikoissairaanhoidon palvelusuunnitelma ylittyi 2,9 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveysosastolla onnistuttiin poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta toteuttamaan kaikki valtuuston osastolle linjaamista sitovista tavoitteista.

Tulosityksiköiden ikävakioidut tunnusluvut saadaan Kuntaliiton "Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2021" -raportista, joka valmistuu loppukeväästä 2022. Vuoden 2020 kustannusvertailuissa Sipoon sosiaali- ja terveystoimen ikävakioidut kokonaiskustannukset (3 337 euroa/asukas) olivat vertailukuntien edullisimmat.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Vuosi 2021 osoittautui poikkeukselliseksi vuodeksi koronaepidemian ja ohessa tehtävä hyvinvointialuevalmistelun vuoksi. Nopeasti vaihtelevat tilanteet ovat edellyttäneet henkilöstöltä, esimiehiltä ja johdolta joustavuutta ja nopeaa reagoitokykyä. Tilapäisiä toimintatapoja on otettu käyttöön ja tehtäviä on jouduttu voimakkaasti priorisoimaan. Pääpaino tekemisessä on ollut koronatilanteen mahdollisimman hyvässä hoitamisessa, mikä on vaikuttanut supistavasti ja jopa kokonaan keskeyttäneet sosiaali- terveystoimen palveluita ja varsinkin ennaltaehkäiseviä palveluita.

Kunnan väestönkasvu ja -vaihtuvuus, kuntalaisten ikääntyminen sekä muuttoliikkeeseen liittyvät sosiaaliset ilmiöt lisäsivät sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntää samanaikaisesti koronatehtävien kanssa.

Henkilöstöä kuormittivat syntyneet hoito- ja palveluvelka, lisääntyvät asiakasmäärät, haasteellisemmat asiakasongelmat ja koronan tuoma lisäkuormitus sekä hyvinvointialuevalmistelut, jotka yhdessä loivat tilanteen, jossa kuntalaisia ei voitu auttaa tai palveluja tarjota toivotulla tavoin. Oma vaikutuksensa tilanteeseen oli myös pahenevilla rekrytointihaasteilla. Sijaisten saaminen ja virkojen/toimien täyttäminen tietyillä ammattialoilla oli lähes mahdotonta. Muodostuva hoito- ja palveluvelka tulevat kuormittamaan järjestelmää ja lisäämään kustannuksia vielä vuosien ajan.

Arvio tulevasta kehityksestä

Itäudenmaan hyvinvointialueen toiminta käynnistyy 1.1.2023, jolloin sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille ja rahoitus valtiolle.

Hyte-toiminta, maahanmuuttajapalvelut ja työllisyyspalvelut jakautuvat hyvinvointialueen ja kunnan kesken.

Maahanmuuttajapalveluissa ja työllisyyspalveluissa on valmisteilla lakiuudistuksia, jotka muuttavat merkittävästi toteutuessaan tätä työnjakoa.

Hyvinvointialueen ja kunnan välisiä yhteistyön kannalta merkittävä yhdyspinta syntyy edellä mainittujen lisäksi mm. sivistysosaston kanssa.

Tulosityksikkö: Hallinto ja talous

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot				89			89	
Toimintamenot	-755		-755	-903	119,6	-148	-953	-5,3
Toimintakate	-755		-755	-814	107,8	-59	-953	-14,6

Toiminta-ajatus

Kehittää ja uudistaa sosiaali- ja terveystaloudellista strategia- ja tavoitelähtöisesti. Seurata ja arvioida sosiaali- ja terveystaloudellisten vaikuttavuutta, jotta ne mahdollisimman hyvin vastaavat kuntalaisten muuttuvia tarpeita. Johtaa toimintaa ennakoivasti tietoon perustuen ja huolehtia palveluiden kustannustehokkuudesta ja talouden seurannasta.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Asiakaspalautteita seurattiin säännöllisesti ja asiakastyytyväisyys, ts. tyytyväisiä ja erittäin tyytyväisiä, oli noin 91 % palautteen antaneista asiakkaista. Palautteiden määrät romahtivat koronapandemian alkamisen jälkeen, mutta lähtivät nousuun taas syksyllä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Itäudenmaan hyvinvointialueen toiminta käynnistyy 1.1.2023, jolloin sosiaali- ja terveystaloudellisten järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille ja rahoitus valtiolle.

Tulosyksikkö: Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen sekä lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden (LNP) toiminta-ajatuksena on edistää kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia tarjoten oikea-aikaisia ja vaikuttavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja painottaen ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot	464		464	533	114,9	69	659	-19,1
Toimintamenot	-6 674		-6 674	-5 990	89,7	684	-6 353	-5,7
Toimintakate	-6 210		-6 210	-5 457	87,9	753	-5 694	-4,2

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Lasten, nuorten ja perheiden (LNP) palvelujen tilikauden 2021 tulos oli + 0,72 milj. €. Toimintamenot alittuivat 0,65 milj. eurolla ja ja toimintatuotot ylittivät 0,06 milj. eurolla vuosikatteen ollessa 88,3 % talousarviosta.

Menojen alitusta selittävät osittain korona –ajan palveluille tuomat rajoitteet ja haasteet sekä oman palvelutoiminnan tehostaminen siten, että ostopalveluiden tarve jäi arvioitua pienemmäksi. Erityisesti lastensuojelussa ja lapsiperheiden sosiaalipalveluissa sekä avo- että sijaishuollon ostot alittuivat 630 000 €. Ainoastaan lasten toimintaterapiahankinnoissa ylitettiin määräraha 24 572 eurolla.

Perheiden halukkuus mm. kotiin vietävien palvelujen käyttämiseen väheni korona-aikana. Koronatartuntojen jäljitystyön vuoksi huomattava osa terveysneuvonnan terveydenhoitajista oli siirretty tartuntatautiselvitystyöhön koko vuoden 2021 ajan. Tartuntatautiselvitystyöhön käytettiin terveysneuvonnassa 9152 työtuntia. Terveysneuvonnan henkilöstön ollessa siirrettynä tartuntaselvitystehtäviin, kouluterveydenhoitoon kuuluvia tehtäviä jouduttiin edelleen supistamaan ja siirtämään eteenpäin. Äitiys- ja lastenneuvolatyössä karsittiin kotikäyntejä ja priorisoitiin riskiryhmät ja erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat. Neuvolan perhetyössä oli jaksoja, jolloin palveluja tarjottiin ainoastaan erittäin rajallisesti. Vapaamuotoisemmat ennaltaehkäisevät tukimuodot jäivät tauolle kuukausien ajaksi vuonna 2021. Jatkuvasti muuttuva tilanne ja siitä aiheutuvat järjestelyt kuormittivat sekä esimiehiä että työntekijöitä.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa kotiin vietävän työn määrä väheni ja tilalle luotiin mm. pienten lasten ryhmähoitoa. Uusille sipoolaisille vauvaperheille alettiin myös tarjota 3- 5 maksutonta kotipalvelukäyntiä. Kotipalvelua annettiin 95 perheelle vuoden aikana. Syksyllä 2021 aloitettiin matalan kynnyksen perhetyön pika-ajat, joiden ajanvaraus avattiin kaikille sipoolaisille.

Sipoon sähköinen perhekeskus KaikkiAllaSipooSibbo yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa jatkoi toimintaansa ja keskittyi erityisesti viestimään lapsiperheille suunnatuista ajankohtaisista asioista ja tilaisuuksista. Sähköisen perhekeskuksen verkostoon saatiin myös lisää kunnan toimijoita mukaan.

Nuorten ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö (NUOVO) jatkui yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa ja tavoitti 49 uutta nuorta vuonna 2021. Nuoret tapasivat keskimäärin NUOVO n henkilöstöä 7 kertaa. Nuoret saivat NUOVO n palveluissa sekä terapeuttista tukea että tarvittaessa nuorisopsykiatrin hoitokontaktin.

Lastensuojeluilmoitusten määrä kääntyi nousuun vuoden 2021 aikana. Ilmoitusten määrä kasvoi 28 % vuodesta 2020. Lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten käsittelyajoissa pysyttiin hyvin. Suurin ilmoittajataho on hätäkeskus ja poliisi, joilta tulee n. kolmannes kaikista ilmoituksista.

Lasten pitkäaikaisten sijoitusten määrä ei kasvanut, vaikka tuen tarvetta esiintyikin edeltävää vuotta enemmän. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin 9 kpl, joista suuri osa pystyttiin purkamaan määräajassa.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen työntekijäresurssit olivat tehokkaassa käytössä hyvän lähijohtamisen ja palveluprosessien selkeyttämistyön ansiosta. Koronan hoitaminen on vienyt runsaasti resursseja koko vuoden ja lisännyt henkilöstön ja esimiesten henkistä kuormitusta.

Henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat 28 % vuoteen 2020 verrattuna. Sairauspoissaolojen kasvua selittää mm. koronan tartuttavuuden lisääntyminen uusien varianttien myötä. Lisäksi vuonna 2020 poissaoloja oli etätyön vuoksi poikkeuksellisen vähän.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2021

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Kunnassa syntyneet	190	192	192	180
Kuntaan muuttaneet 0–17-vuotiaat	200	200	210	
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat	36	32	39	33
Lastensuojeluilmoitukset ja SHL:n mukaiset yhteydenotot	753***	605	650	746
Lastensuojelun ikävakioidut kustannukset, euroa/asukas	93	88	98	*

*** Luvut ovat huomattavasti pienempiä, koska uuden Sosiaalihuoltolain myötä lapset eivät ole lastensuojelun asiakkaana silloin, kun heidän tilannettaan selvitetään lastensuojeluilmoituksen perusteella

*Ikävakioidut kustannukset euroa/asukas saadaan vuoden 2021 osalta kesäkuussa 2022

Arvio tulevasta kehityksestä

Nuorten pahoinvointi ja koronan jälkihoidon seuraukset ovat tulevien vuosien suuria haasteita lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Nuorille on kehitettävä uudenlaisia ja toimivampia mielenterveys- ja päihdepalveluita, joihin pääsee ilman viivettä. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023 ja vuoden 2022 aikana suunnitellaan palvelumuotoa tähän tarpeeseen. Jatkossa monet erikoistuneet palvelut voidaan turvata hyvinvointialueen ansiosta. Palvelujen digitalisoiminen ja liikkuvuus ovat merkittäviä kehittämistavoitteita.

Ammattitaitoisen ja kaksikielisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuus on iso tulevaisuuden haaste myös hyvinvointialueella. Huomiota on kiinnitettävä henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöihin entistä painokkaammin. Työhyvinvoinnin tukeminen ja ammatillinen täydennyskoulutus ovat tärkeimpiä onnistumisen kulmakiviä myös tulevalla hyvinvointialueella.

Tulosyksikkö: Työikäisen väestön toimintaedellytysten vahvistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

VASTUUHENKILÖ: vs. palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Työikäisten palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää työiässä olevien kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vastata kaikkien ikäryhmien sairaanhoidosta. Työikäisten palveluiden vastuulla ovat myös maahanmuuttajapalvelut, joiden kautta tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista ja autetaan heitä saamaan tarvitsemansa palvelut. Kaikissa palveluissa aktivoidaan kuntalaisten omia voimavaroja terveyden ja hyvinvoinnin hoitoon ja tuetaan heitä oman elämänsä hallinnassa. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vaikuttavasti sekä moniammatillista työtettä ja ennaltaehkäisyä painottaen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot	2 797		2 797	6 944	248,2	4 147	2 915	138,2
Toimintamenot	-38 494	-4 500	-42 994	-44 083	102,5	-1 089	-39 874	10,6
Toimintakate	-35 696	-4 500	-40 196	-37 139	92,4	3 058	-36 960	0,5
Suunnitelmapoistot				-2		-2	-3	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	119,0		119,0	121,3		2,3	133,4	-9,1
Erikoissairaanhoito								
Toimintatulot								
Toimintamenot	-23 494	-2 000	-25 494	-25 262	99,1	232	-22 877	10,4
Toimintakate	-23 494		-25 494	-25 262	99,1	232	-22 877	10,4

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Työikäisten palvelujen tilikauden 2021 tulos oli + 3,03 milj. €. Toimintamenot ylittyivät 1,12 milj. eurolla ja toimintatuotot ylittyivät 4,15 milj. eurolla vuosikatteen ollessa 92,5 % talousarviosta.

Koronaepidemia vaikutti voimakkaasti työikäisten palveluiden taloudelliseen toteumaan vuonna 2021 ja vaikutus näkyi sekä menoissa että tuloissa. Korona- ja erikoissairaanhoidon kustannuksista johtuen valtuusto myönsi lisämäärärahaa 4,5 milj.€, joka kohdistettiin työikäisten palveluihin erikoissairaanhoitoon ja avoterveydenhuoltoon. Lisäksi valtio korvasi koronasta aiheutuneita kuluja kunnalle 5,145 milj. euroa.

Kustannuspaikoista selkein talousarvioylitys näkyi erikoissairaanhoidossa. Arvio on, että ylitys johtuu pandemian aiheuttamasta hoitovelasta ja sairastetun COVID-infektion aiheuttamasta lisääntyneestä sairastavuudesta. Tämä näkyy lisääntyneenä erikoissairaanhoidon kuormituksena. Pandemian vuoksi ennaltaehkäisevästä sekä pitkäaikaissairauksien hoidosta on jouduttu tinkimään. Tämä on johtanut etenkin ikääntyneen väestön voimien heikentymiseen. On syytä huomioida, että HUSia varten talousarviossa vuodelle 2021 oli vajaa 1 miljoona euroa vähemmän kuin mitä HUS esitti kunnalle palvelusuunnitelmassaan.

Avosairaanhoidossa menot ylittyivät koronaepidemian aiheuttamista lisäkustannuksista, kuten koronatestauskustannuksista, koronasuojausvälinekustannuksista, tilapäisen lisähenkilöstön

palkkakustannuksista sekä lisääntyneistä ylityö-, ilta- ja viikonloppukorvauksista. Esim. jo koronatestauksista aiheutui vuonna 2021 avosairaanhoidolle yli 3,1 milj. euron kustannukset. Muiden kustannuspaikkojen menoylitykset olivat selkeästi vähäisempiä. Terveyskeskuksen sairaalaosaston menot olivat vajaa 0,2 milj. euroa yli talousarvion, johtuen osittain koronaepidemiaan liittyvistä kustannuksista ja osittain sairauslomasijaisten palkkakustannuksista.

Maahanmuuttajapalveluiden menot alittivat talousarvion 0,2 milj. eurolla johtuen toiminnan supistumisesta, mikä vastaavasti vähensi myös ELY:ltä saatuja korvauksia. Myös suun terveydenhuolto, aikuissosiaalityö sekä päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut alittivat talousarvion.

Työikäisten palveluissa asiakasmaksukertymä alitti merkittävästi talousarvion vajaan 0,3 milj. euroa. Tämä johtui koronaepidemian aiheuttamasta vastaanottokäyntien ja hoitoon hakeutumisen vähenemisestä sekä asiakasmaksulain heinäkuussa 2021 voimaan tulleesta uudistuksesta.

Koronaepidemia rasitti paitsi taloudellisesti työikäisten palveluja myös toiminnallisesti vuoden 2021 aikana. Moni työntekijä joutui opettelemaan uusia työmenetelmiä tai täysin uusia työtehtäviä. Monille kertyi ylityötä ja kertyneitä ylityötunteja sekä lomapäiviä on ollut vaikea saada pidettyä. Tämä muodostaa riskin työhyvinvoinnille sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2021

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Perusterveydenhuollon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	612	699	610	*
Erikoissairaanhoidon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	1190	1 180	1210	*
Toimeentuloturvan ja työllistämisen ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	102	108	100	*
*Ikävakioidut kustannukset euroa/asukas saadaan vuoden 2021 osalta kesäkuussa 2022				

Arvio tulevasta kehityksestä

Mikäli koronaepidemia jatkuu, aiheuttaa se edelleen voimakkaan rasitteen työikäisten palveluiden taloudelle ja samanaikaisesti myös henkilökunnan jaksamiselle. Ylimääräisiä kustannuksia tulee mm. koronatestauksesta, suojarusteista ja laajojen koronarokotusten aiheuttamasta lisähenkilöstötarpeesta. Henkilökunnan rasittuneisuuden pohjalta sairauspoissaolojen määrä saattaa nousta, aiheuttaen myös lisäkustannuksia sijaisten palkkojen muodossa.

Viime vuosien tapaan kunnan väestönkasvu lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta, sekä hoidettavan väestön kasvun kautta että muuttoliikkeeseen liittyvien sosiaalisten ilmiöiden kautta. Työikäisten palveluissa tämä näkyy sekä terveyspalveluissa että aikuissosiaalityössä.

Väestön ikääntyminen vaikuttaa työikäisten palveluihin kuuluvien sairaanhoidollisten ja kuntouttavien palveluiden tarpeeseen.

Pandemian aiheuttaman kuormituksen vuoksi pitkäaikaissairauksien hoidosta on jouduttu tinkimään. Sairastetun COVID-infektion on osoitettu lisäävän myös muuta sairastavuutta. Nämä ilmiöt tulevat jatkumaan kaikissa ikäryhmissä pandemian jatkuessa lisäten terveydenhuollon kuormitusta ja kustannuksia.

Erikoissairaanhoidon käyttö on viime vuosina kasvanut johtuen sekä väestönkasvusta että väestön ikääntymisestä. Hoitovelan purku pandemian päätyttyä tulee näkymään mm. erikoissairaanhoidon ja suun terveydenhuollon kustannusten nousuna. Erikoissairaanhoidon kustannuksissa Sipoon kokoisen kunnan kohdalla esiintyy myös satunnaisvaihtelua, josta voi seurata kalliita vuosia ja edullisempia vuosia.

Itä-Uudenmaan kunnat kehittävät yhdessä HUSin kanssa kehittää palveluita erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemiseksi. Varsinaisen erikoissairaanhoidon tarvetta yritetään vähentää mm. perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välimaastossa olevilla yhteistoimintamalleilla. Myös Itä-Uudenmaan kuntien yhteinen ITUA-hanke pyrkii kehittämään kustannustehokkaita toimintatapoja sekä peruspalveluiden että erikoissairaanhoidoyhteistyön tehostamiseksi.

Tulosityksikkö: Ikääntyneiden ja vammaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Palvelujohtaja, ikääntyneiden ja vammaisten palvelut

Toiminta-ajatus

Tulosityksikön toiminta-ajatuksena on neuvoa, tarjota ja tuottaa sipoolaisten ikääntyneiden ja vammaisten yksilöllisiin tarpeisiin monipuolisia ja vaikuttavia palveluita hyvän ja omannäköisen arjen sekä elämän tueksi. Toimintaperiaatteena on ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden osallisuus heitä koskeissa asioissa sekä omien voimavarojen aktiivinen hyödyntäminen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot	2 761		2 761	3 117	112,9	356	3 196	-2,5
Toimintamenot	-21 007		-21 007	-20 019	95,3	989	-19 634	2,0
Toimintakate	-18 246		-18 246	-16 902	92,6	1 344	-16 438	2,8

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden toimintakate alittui 1,3 milj. euroa, toimintakatteen ollessa 92,6 %. Tulosityksikön toimintamenot alittuivat 0,99milj. eurolla johtuen pääasiassa henkilöstökulujen jäädessä odotettua pienemmiksi sekä kotikuntalain mukaan korvattavien tulojen ollessa arvioitua suuremmat. Ikääntyneiden palveluissa oli useampi avoin vakanssi täyttämättä vuonna 2021, sillä hakijoita ei ollut avoimiin toimiin.

Ikäihmisten määrä jatkaa kasvuaan seuraavina vuosina voimakkaasti. Sipoossa yli 65-vuotiaiden määrä on kasvanut vuosina 2017-2021 noin 15 %. Erityisesti kasvua on tapahtunut 75-84 - vuotiaiden ikäryhmässä noin 27% ja 85-100 -vuotiaiden ikäryhmässä noin 12%, tämä asettaa haasteita palvelujen järjestämiselle. Palveluiden tarve kasvaa erityisen voimakkaasti 85 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä. Tehostetun ympärivuorokautisen asumispalvelun tarve erityisesti ikääntyneillä on ollut vuoden 2020 heinäkuusta alkaen voimakkaassa kasvussa. Vuoden 2021 talousarviossa varauduttiin 54 paikan ostoon, syksyllä käytössä on 64 paikkaa. Lisäbudjettina vuodelle 2021 asumispalveluihin tuli 400 000e. Lisäksi vanhuspäivähoito muutos hoitajamitoituksessa 0,7 vuoden 2023 työntekijään/asukas vaikuttaa henkilöstömäärään nostavasti, tarve hoiva-avustajille on yksiköissä vuonna 2022 yhteensä neljälle uudelle vakanssille ja vuonna 2023 tarve on viidelle uudelle lähihoitajavakanssille.

Korona vaikutti ikääntyneiden palveluissa erityisesti päivätoimintaan, joka oli suljettuna suuren osan vuotta. Lisäksi ennaltaehkäisevä toiminta ikääntyneillä heikentyi merkittävästi, kun hyvinvointi- ja palvelupäiviä ei voitu juurikaan pitää. Yksilöllisiä kuntouttavia kotikäyntejä pyrittiin järjestämään mahdollisimman joustavasti.

Vammaispalveluissa esteettömyysasiantuntijan työ vakiintui ja yhteistyö Itä-Uudenmaan alueella vahvistui. Koronaepidemia vaikutti vammaispalveluissa erityisesti päivätoiminnan vähentymiseen, mitä on yritetty yksikkökohtaisesti asumispalveluissa mahdollistaa. Toimintakate vuonna 2021 oli 95,3% ja selittävä tekijänä arvioitua pienemmät palveluiden ostot koronan vuoksi.

Kotihoidon ja ikääntyneiden asumispalveluissa on erityisesti nähtävissä hoidettavien hoitoisuuden lisääntyminen. Kotihoidon arviointitiimin toiminta vakiinnutettiin osaksi kotihoidon toimintaa. Ennaltaehkäisevistä palveluista erityisesti muistipoliklinikan toimintatuotot kasvoivat 26 % vuonna 2021, mikä kertoo toiminnan kasvusta. Kotihoidossa tuloja pienensi voimaan astunut laki asiakasmaksuista ja henkilöstömenot jäivät arvioitua pienemmäksi. Tätä selittää vaikeus rekrytoida avoimiin toimiin hoitajia.

Tehostettuun palveluasumiseen on sijoitettu entistä useampi ikääntynyt vuonna 2021 ja paikkoja jouduttiin ostamaan suunniteltua enemmän. Toimintakate vuonna 2021 kotihoidossa oli 94,6 % ja asumispalveluissa 89%. Asumispalveluiden osalta toimintakatetta selittää nousseet asiakasmaksutulot asiakasmaksulain voimaantulon jälkeen, kotikuntalain mukaiset korvaukset sekä täyttämättömät vakanssit rekrytointihaasteiden vuoksi.

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden organisaatiota ja johtamista selkiytettiin ja vastuualueet määriteltiin. Tällä pyrittiin tukemaan työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia. Kotihoidon työntekijöillä aloitettiin työhyvinvoinnin pilottihanke tukemaan työssä jaksamista. Lisäksi jatkettiin työntekijöiden turvakoulutuksia aggressiivisten ja väkivaltaisten tilanteiden kohtaamisten ennaltaehkäisemiseksi.

Työntekijöiden kuormitusta lisäsivät epidemian tuomat nopeat muutokset arjessa. Sairaspoissaolojen määrä on noussut osittain tästä syystä. Yhteistyö SarastiaRekryn kanssa aloitettiin sijaisten saamisen parantamiseksi syyskuussa asumispalveluissa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2021

Tunnusluvut

TP 2019 TP 2020 TA 2021 TP 2021

Vanhuspalveluiden ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	712	741	720	*
Vammaisten ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	346	345	352	*
*Ikävakioidut kustannukset euroa/asukas saadaan vuoden 2021 osalta kesäkuussa 2022				

Arvio tulevasta kehityksestä

Osallistumme aktiivisesti hyvinvointialueen toiminnan valmisteluun. Merkitsevässä roolissa ovat jatkossakin ennaltaehkäisevät palvelut sekä kuntoutuksen merkitys. Näillä voidaan vaikuttaa erityisesti ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämiseen ja sitä kautta palveluiden tarpeeseen. Ikääntyneiden määrän kasvaessa voimakkaasti on tärkeä varautua tähän monipuolisilla ja vaikuttavilla palveluilla.

Työntekijöiden työhyvinvointiin tulee panostaa erityisesti, sillä alueella on erittäin hankalaa saada rekrytoitua työvoimaa.

Tulosityksikkö: Ruokapalvelut

VASTUUHENKILÖ: Ruokapalvelupäällikkö

Toiminta-ajatus

Ruokapalvelujen tehtävänä on tukea eri hallintokuntien ydintehtävän onnistumista tuottamalla ruokapalveluita Sivistysosastolle sekä Sosiaali- ja terveysosastolle. Tavoitteena ja lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ateriapalveluita kaikille asiakasryhmille. Ruokapalvelu palvelee asiakkaita kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Ruoan tulee olla maukasta ja laadukasta. Ruokapalvelut edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia noudattamalla eri asiakasryhmien ravintosuosituksia ja ohjaamalla terveellisten valintojen tekemiseen arjessa.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2021	TA muutos 2021	TA + Muutos 2021	Toteuma 2021	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2020	Muutos-% 20/21
Toimintatulot	3 615		3 615	3 380	93,5	-235	3 087	9,5
Toimintamenot	-3 615		-3 615	-3 352	92,7	263	-3 111	7,8
Toimintakate				28		28	-24	-218,2

Olenaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ruokapalvelujen tulos oli niukasti positiivinen. Menot alittuivat 0,26 milj. euroa ja tulot jäivät 0,24 milj. euroa alle suunnitellun.

Henkilöstöruokailusta saadut tulot alittuivat suunnitellusta, työntekijöiden jatkaessa etätöissä. Vuoden aikana ns. karanteeniruokaa toimitettiin koululaisille noin 10 000 annosta, kaikki eivät

kuitenkaan sitä tilanneet, joten koululaisten ruokailusta saadut tulot alittuivat myös arvioidusta. Myös päiväkodeissa oli pandemian vuoksi vähemmän ruokailijoita.

Henkilöstökuluissa säästöä syntyi 0,2 milj. euroa.

Nikkilän koulukeskuksen keittiön saneeraus valmistui, ja keittiössä valmistetaan nyt ruokaa Nikkilän Sydämeen, Sipoonlahden koululle sekä Wessmantalon ruokasaliin. Annoksia päivässä valmistuu noin 2300. Kaikki muut kunnan keittiöt, joissa on ollut mahdollista siirtyä Cook & Chill toimintatapaan on nyt saneerattu, ja niissä siirrytty tähän toimintamalliin. Kesä-, heinä-, ja elokuussa puistoruokailuun toimitettiin ruokaa Sote-aseman keittiöltä yhteensä 2011 annosta. Digitaalinen biojätteen seuranta otettiin käyttöön kaikissa kouluissa.

Vuosi oli haasteellinen henkilöstön monista poissaoloista johtuen. Keittiöalan sijaisia on lähes mahdotonta saada. Tämä on vaatinut henkilöstöltä joustoa ja kekseliäisyyttä, jotta työt on saatu tehtyä. Tilanne näkyy myös jonkin asteisena väsymyksenä henkilöstössä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2021

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Keittiöt, valmistus + jakelu	3+25	3+25	3+25	3+25
Kouluruokailuun osallistujat	617 858	537 654	614 572	560 767
Suoritteet	1 125 140	990 040	1 014 032	1 049 580
Kustannus/suorite koulussa, Lukkari, euroa	2,48	2,37	2,79	2,78
Kouluruokailuun osallistujat keskimäärin/päivä	3 254	3 165	3269	2 999
Koululounaan kustannus, euroa	2,50	2,70	2,70	2,70
Päiväkotilounaan kustannus, euroa	2,93	3,25	2,85	2,85

Arvio tulevasta kehityksestä

Jokipuiston koulu aloittaa toimintansa saneerauksen jälkeen syksyllä 2022, silloin ruokien kuumennus aloitetaan sielläkin.

Selvitetään sote-aseman keittiön ja henkilöstön siirtymistä Itäudenmaan Hyvinvointialueelle ja mikä kuntaan jäävistä keskuskeittiöistä valmistaa jatkossa henkilöstöruoan Kuntalan Cafeteriaan.

Puistoruokailu jatkuu.

Välipalakoikeilu käynnistettiin yläkoulujen oppilaille, vuoden 2022 alusta, koikeilu jatkuu kevätlukukauden loppuun.